

DEPARTMENT OF AGRICULTURE
CARAGA REGION

Pasiuna

Ang pagpamuhi ug baboy usa ka maayo nga negosyo sa atong nasud. Ang uban misulod sa pagpadaghan ug baktin samtang and uban sa pagbaligya ug karne.

Bisan pa man sa krisis nga giatubang sa pagpamuhi ug baboy, daghan gihapon ang misulod ani nga negosyo. Kining maong basahon naglaum nga makahatag ug saktong teknolohiya sa mga interesado mu-atiman ug baboy aron sila matabangan ug hinaut nga mu-asenso sa ilang panginabuhian.

Mga Klase (Breed) sa Baboy

Adunay daghang klase sa imported nga baboy sa atong nasud karon ug mao kini hinungdan sa pagpili sa maayong kaliwat nga mu-angay sa sa atong kondisyon. Kining mga musunod mugiya sa inyo sa pagpili ug breed depende sa inyong katuyu-an, pangwarta ug eksperiensya.

1. Yorkshire o Largewhite

Puti ang lawas ug adunay dalunggan nga nagtindog. Ang inahan adunay maayong abilidad isip usa ka inahan nga baboy ug maayo usab mohatag ug gatas. Maka-adjust usab kini ug dali sa pinuyanan apan dili sa rugged nga kondisyon.

2. Landrace

Puti usab ang lawas sa landrace, adunay mga mugbo nga tiil ug dagko ug huyhoy nga dalunggan. Ang mga inahan niini nailhan sa ilang maayong abilidad ug dagko nga baktin. Makahatag usab kini ug daghang gatas ug ang produkto nga baktin nga paspas mudagko. Apan, lunay (weak) kini ug tiil ug lisod mu-adjust sa rugged nga kondisyon. Kini nga mga depekto malikayan kung mayo ang pagpili.

3. Duroc

Ang Duroc mailhan sa kolor niini nga golden brown. Ang inahan maayo makahatag ug baktin nga paspas mudagko. Ang nakamaayo niini, wala kini pili sa puy-anan kay mayo man kini mu-adjust sa bisan pa sa rugged nga conditions.

4. Hampshire

Itom ang kolor nga adunay nagapalibot nga puti sa iyang lawas ug abaga. Sa kinatibuk-an, mugbo ra kini ug tiil ug kulang sa kabagaon sa lawas. Ang inahan nailhan sa pagpanganak ug daghang baktin ug dali rang maka-

adjust sa lisod nga kahimtang. Apan, ang kapaspason sa pagdako sa baboy hinay.

5. Berkshire

Itom ang kolor nga adunay unom ka parte sa lawas nga puti – upat ka puti nga tiil, gamay nga puti sa nawong ug ikog. Ang dalunggan nagtindog, gibantog kini sa iyang kaugalingon nga kinaiya, unuron, ug dali ra moangay sa dili maayo nga kondisyon. Adunay sakto nga katas – on, ug balanse nga lawas pero hinay motubo ug dili kaayo mobug –at pinaagi sa pagkaon ug feed. Ang anay dili kaayo daghan ug anak nga sama sa uban nga klase sa baboy.

6. Pietrain

Usa sa pinakaunuron nga klase sa baboy nga adunay itom ug puti nga sagol nga kolor. Aduna kini maayo nga porma sa ham, loin ug abaga. Ang dalunggan niini nagtindog ug ang karne adunay taas nga unuron nga parte. Hinay kini modako ug dili usab kaayo moangay sa feed nga bahog. Kini usab nga klase dali ra nga kapuyon. Ang Pietrain maayo lamang pang cross breed ug nga dili maayo ang pure nga klase.

ANG PAGPAMILI

Sa pagpili ug maayo nga anay base sa lawas nga makita, tagaan pagtagad ang:

- Ang anay gikinahanglan nga adunay maayo nga soso ug adunay paris sa sakto nga kalagyuon sa atngal. Ang anay nga adunay dili maayo nga development sa suso dili maayo nga mohatag ug gatas.
- Pilion kadtong walay bali nga atngal tungod kay kana nga klase sa atngal dili mopagawas ug gatas.
- Ang taas nga lawas ang sakto sa anay tungod kay makahatag kini ug sakto nga luna sa development sa suso.
- Ang lawas gikinahanglan nga adunay pareha nga kalaparon gikan sa atubangan hangtud sa tumoy.
- Gikinahanglan ang maayo nga development sa ham, loin ug abaga sa pagpaliwat.
- Gikinahanglan nga adunay sakto ug maayo nga platar sa tiil ug mga paa. Baboy nga adunay saktosakto nga kamubuoan sa tiil.
- Himua nga punto ang pagpili sa pinakadako nga baboy sa anak sa inahan.
- Ayaw pagpili ug baboy nga naggikan sa anay nga agalactia (Dili mopagawas ug gatas) nga naobserbahan.

Adunay kapareha ang pagpili sa anay ug butakal o kalaki nga baboy apan aduna kini dugang:

- Masculinity sa lawas ug nilihokan.
- Ang primary sex organs gikinahanglan nga klaro ug adunay sakto nga pagkadevelope, pilia lamang kadtong adunay pareha nga kadak-on ang itlog.
- Ang pinakamaayo nga pilion mao kadtong dali mosabot sa lihoc o batasan sa nanguwag nga baboy, nasulayan ug nakita nga maayo.

Balay

Sa panahon sa pagpili kasagaran nga edad sa butakal mga upat hangtud 6 ka bulan. Bisan unsa nga sistema sa operasyon, gikinahanglan nga maayo ang pagkapanday sa balay sa baboy aron nga sila makalihok ug sakto. Ang maayo nga balay makatabang sa maayo nga kondisyon sa ilang panglawas apan ang dili maayo mahimong hinungdan nga magsakit-sakit sila.

- Para sa gagmay o sa nataran nga pagpamuhi, pwede gamiton ang barato ug mga materyales nga anaa lamang makita pareha sa kawayan o nipa.
- Ang tangkal sa baboy kinahanglan nga mahimutang sa taas-taas nga bahin diin hayahay ug dili dali molapok.
- Ang permamente nga tangkal sa baboy kinahanglan nga semento ang salog aron nga dali lamang kining hinluan ug aron dili dali motapot ang mga sakit. Ang semento nga salog dili kinahanglan nga rough kay makadaot sa tiil sa baboy ug dili usab maayo nga hamis kaayo kay danlog kung basa.

Mga Gamit

- Andaman ang tangkal sa baboy ug sakto nga mga gamit pareha sa kan-anan ug imnanan. Ang paimnanan ang pinakamaayo nga gamiton nga ginama sa semento bisan pa man puydi mogamit ug uban nga materyales. Ang uban mogamit usab ug gitunga nga wala nagamit nga ligid.

Pag-atiman ug Pag-amuma sa baktin sa panahon sa Pag-anak

- Mag –andam ug mga gamit o materyales sa dili pa ang adlaw sa pagpanganak.
- Trapohan ug hinlo nga panapton ang ilong ug baba sa baktin gikan sa paggawas niini aron makuha ang lawaylaway. Aron nga makaginhawa ang baktin mahimong iduyan ang ulo.

- Pagbugkot ug string palibot sa pusod duha ka pulgada gikan sa base ug putla sa hait nga surgical scissors. Ayaw pagbiraha ang pusod palayo sa lawas sa baktin samtang nagputol aron nga malikayan ang hernia. Ihumol ang tumoy sa injured cord sa usa ka botelya nga tincture of iodine.
- Ibutang ang baktin sa kahon sa ilalom sa heater. Ug gikinahanglan ang 100-watt nga suga puyde na para sa sakto nga temperatura nga kinahanglanon sa baktin. Kini pulihan ug 50-watts nga suga human sa 14 ka adlaw of brooding.
- Putlon ang needle teeth. Kini mahimo pinaagi sa paghawid sa baktin sa usa ka kamot nga diin ang kuyamoy andam mosuporta sa jaw ug ang kumagko nagduot sa likod sa liog. Isulod ang tudlo sa kilid sa baba sa baktin duol sa needle teeth ug abton ang tumoy sa dila. Gamit ang side-cutting nipper o ordinaryo nga pamutol sa kuko putla ang needle teeth nga duol na sa gum level. Ayaw pagputol nga patalinis kay kini makasamad sa gums ug sa dila sa baktin ug sa atngal sa anay. Hinluan ug e disinfect ang nipper sa dili pa gamiton sa lain nga baktin.
- Ipasuso sa baktin ang unang gatas sa anay (colostrum). Ang colostrum adunay anti-bodies nga gikinahanglan sa baktin para sa proteksyon sa sakit.
- Ang iron nga reserba sa lawas sa baktin makonsomo lamang sa usa ka semana. Ug tungod niiana gikinahanglan sa baktin nga injektsyonan sa commercial iron dextran para malikayan ang newborn anemia. Utroha kini nga pamaagi 14 ka adlaw human sa pag-anak o kung adunay Makita nga simtomas.
- Lutasa ang baktin sa 4 hangtud 6 ka semana ang pangidaron. Kung ang paglutas mahimo sa dili pa 56 ka adlaw, ang anay mamabdos 4 hangtud sa lima ka besessa duha ka tuig tungod kay ang anay kasagaran manguwag 3-7 ka adlaw human sa paglutas sa mga baktin. Ang sakto nga paglutas sa baktin mao ang pagkuha sa anay ug ipabilin ang mga baktin diin sila naanad na.
- Importante usab nga tanan nga routinary management practices pareha sa pagporga, panghimuto, ug ear notching o tattooing human na sa dili pa lutason.

Pag-atiman ug Pag-amuma sa Growing-Finishing Pigs

- Ang management requirements dili kaayo gikinahanglan, apan kinahanglan nga hatagan ug saktong proteksyon sa mga peste ug sakit ug pakan-on sa gikinahanglan.

- Purgahon ang baboy usa o tulo ka semana sa dili pa lutason.
- Vaccinate ang baboy usa o tulo ka semana human mapurga.
- Ibaligya o ihawon ang baboy kung moabot na sa sakto nga kadak-on nga adunay 80 ka kilo. Ang hinay modako nga baboy bisan pa maayo ang pagpakaon ug pag-atiman gikinahanglan nga ibaligya dayon. Gasto na kaayo ang pag-atiman sa ila ug dugay.
- Importante nga mahibaluan ang presyo sa merkado sa karne. Ug importante usab nga mahibaluan ang sakto nga timbang ug ibaligya ang baboy sa basi sa timbang niini.

Other Routine Management Practices

- Sa ordinaryong pagpamuhi ang timailhan sa baboy mahimo pinaagi sa maayong marka sa haircoat. Sa komersyal nga pagpamuhi ang timailhan gihimo pinaagi sa ear-notching ug pagtattoo.
- Ang pagpanghimuto o pagkuha sa itlog sa laki nga baboy maayo nga himuon mga duha ka semana ang edad o sayo pa niana. Kini himuon aron nga maayo ang kalidad sa karne ug aron protektahan ang pagdaghan sa dili maayo nga matang. Tagaan ug pagtagad ang kondisyon sa laki nga baboy ug ang palibot niini kung manghimuto.

Pag – atiman sa Pagpakaon

- Kung ang gatas sa anay kulang sa pagpasuso sa baktin, hatagi kini ug supplement ration. Gamit ug gatas nga pangpamuhi ug pilia kadtong daghan nga anaa nga brand.
- Sa edad nga usa ka semana, sugod na sa paggamit ug komersyal nga nga maayo nga pre-stater ration.
- Ang ration sa baboy gikinahanglan nga lahi-lahi kada stages sa pagdakoapan gikinahanglan nga ang paglahi-lahi sa ration inanay aron nga dili makalitan ang baboy ug maestorbo ang kaon niini. Paghatag ug usa ka semana nga lugway sa dili pa lahion ang ration sa pagkaon.
- Ang starter ration ihatag sa baboy gikan sa paglutas niini hangtud sa 2 ka bulan nga edad ug nagtimbang ug 10 hangtud 20 kilos.
- Ang grower ration sunod nga ihatag sa baboy kung sila 30 – 35 ka kilo o duha ka bulan ang edad hangtud hapit na sila 15 – 20 ka semana.
- Kung ang baboy niabot na sa timbang nga 60 ka kilo o mga 20 ka semana ang pangidaron hatagan ug finishers ration.

- Sa paghimo sa simplified ration, ibutang sa huna-huna nga kinahanglan nga aduna kini sakto nga enerhiya protina ug sakto nga vitamins ug minerals.
- Ang kamote, mais, ug kalibre o corn – by products ug mga salin sa slaughter houses, nga diin daghan dire sa atong nasodmahimong ipakaon apan lutuon ug ayo.
- Ang uga nga pagpakaon ginagamit sa komersyal nga pagpamuhi sa rason nga nag ekonomiya sa suhulanan ug gamit sa pagpakaon. Basa nga pagpakaon kasagaran gigamit sa ordinaryo nga pagpamuhi.
- Permi nga mag-andam ug hinlo nga mainom nga tubig.

Gipakita dire ang mga sample rations sa lain-lain nga klase sa baboy.

Sample 1 – Daily Feed Requirement para sa 10 baktin gikan 7 kg-10 kg

Feed Ingredients	Amount
Yellow corn	0.9 kg o 900 g
Rice Bran	0.1 kg o 100 g
Copra meal	0.1 kg o 100 g
Fish Meal	0.1 kg o 100 g
Soybean oil meal	0.5 kg o 500 g
Skimmed milk	0.1 kg o 100 g
Ipil-ipil leaf meal	0.1 kg o 100 g
Brown Sugar	0.1 kg o 100 g
Vitamins-mineral	0.1 kg o 100 g
TOTAL	2.1 kg

Sample 2 – Daily Feed Allowance para sa 5 ka baboy nga nagtimbang ug 10 kg-30 kg o 2 ½- 3 ka bulan ang edad.

Feed Ingredients	Amount
Yellow corn	3.0 kg
Rice bran	1.2 kg
Copra meal	0.7 kg
Fish meal	0.3 kg
Soybean oil meal	0.9 kg
Skimmed milk	0.1 kg
Ipil-ipil leaf meal	0.2 kg
Brown sugar	0.1 kg
Oyster shell powder	1.9 kg
Salt	9.0 g
Vitamins-minerals	30.0 g
TOTAL	8.44 kg

Sample 3 – Daily Feed Allowance para sa 5 ka baboy nga nagtimbang ug 25 kg-65 kg o 2.5-3 ka bulan hangtud 5-6 ka bulan ang edad.

Feed Ingredients	Amount
Yellow corn	3.6 kg
Rice bran	0.4 kg
Copra meal	2.0 kg
Fish meal	2.0 kg
Soybean oil meal	0.4 kg
Ipil-ipil leaf meal	0.6 kg
Oyster Shell powder	28.0 g
Salt	40.0 g
Vitamins-mineral	47.0 g
TOTAL	9.6 kg

Sample 4 – Daily Feed Allowance para sa baboy nga nagtimbang ug 60-65 kg sa market weight nga 90-100 kg.

Feed Ingredients	Amount
Yellow corn	4.6 kg
Corn cobs	1.1 kg
Rice bran	3.6 kg
Copra meal	3.0 kg
Fish meal	0.2 kg
Ipil-ipil leaf meal	0.7 kg
Oyster shell powder	60.0 g
Salt	60.0 g
TOTAL	13.3 kg

Table 3 – Daily Feed Intake

Age of Pigs (weeks)	Live weight (kg)	Daily Feed Intake (kg)
10 – 12	20 – 25	Up to 1.2
12 – 13	25 – 30	1.2 – 1.4
13 – 15	30 – 35	1.4 – 1.6
16	35 – 40	1.6 – 1.8
17	40 – 45	1.8 – 1.9
18	45 – 50	1.9 – 2.0

Age of Pigs (weeks)	Live weight (kg)	Daily Feed Intake
19	50 – 55	2.0 – 2.1
20	55 – 60	2.1 – 2.2
21	60 – 65	2.2 – 2.3
22	65 – 70	2.3 – 2.4
23	70 – 75	2.4 – 2.5
24	75 – 80	2.5 – 2.6
25	80 – 85	2.6 – 2.7
26	85 – 90	2.7 – 2.8
27	90 – 95	2.8 – 2.9
28	95 – 100	2.9 – 3.0

Record Keeping

Ang pagbuhat ug record gikinahanglan nga simple ug mubo. Kini magamit nga giya para sa pagpalambo ug pag-adjust. Kini usab makatabang sa pang-adlaw-adlaw nga gimbuhaton. Sa paghimo ug record dali ra mahibaluan ang ginansya. Ang klase sa record nga atong himuon nagdepende sa unsa nga katuyuan.

Klase sa Record nga Pagahimuon:

- **Technical** – records mahitungod sa production ug schedule sa farm.
Example: edad sa anay, petsa sa pagpanganak, pila ka buok ang baktin
- **Economics** – records mahitungod sa financial nga aspeto sa operasyon.
Example: presyo sa karne, presyo baktin, pesyo sa feeds

Pagpamaligya

Ang pagpamaligya ang pinaka ulahi nga trabaho sa pagpamuhi ug baboy. Ang baboy ginabaligya kung moabot na sila sa 80 ka kilo. Ang ibaligyaay nga baboy pwede ibaligya sa middlemen nga kasagaran nga moakto nga mamalitay ug mamaligyaay nga ahente. Pwede sab moderetso nalang sa merkado ug ibaligya sa mag mamalitay nga mopalit ug mahal kada kilo sa buhi nga timbang o kada ulo. Ang magbaligya gikinahanglan nga mag-andam ug maayo nga sakyanan nga komportable ang mga baboy aron nga malikayan ang pagamay sa timbang, bun-og, ug posible nga pagkamatay niini, kini buhaton kung ubay-ubay ang baboy nga ibaligya. **Aniay gamay nga mga tips:**

- Kung ibiyahe ang mga baboy, ilahi ang dagko sa mga gagmay nga baboy.
- Pag-andam ug loading facility para sa sayon ug sakto nga pagbutang sa mga baboy sa sakyanan.
- Kung gikinahanglan pag-andam ug buhangin ug saw dust, ibutang kini sa salog sa sakyanan. Kini mohatag ug kabugnaw sa mga baboy hilabina sa init ang panahon.
- Ayaw pagpasubrahe ang karga o kulangi.
- Hatagi ang baboy ug sakto nga pahulay ug biyae nga wala na esturbo ug dili painitan hangtud nga andam na ang tanan sa paglarga.
- Aron malikayan ang pagsuka o pagkaluya sa baboy, dili kini kinahanglan nga pakan-on ug daghan.

Health Management

- Paningkamote nga hinlo permi ang pinsa, agianan ug tanan nga mga gamit. Hinluan ug edisinfekt ang tanan gamit permi.
- Ilain ang baboy nga pinalit gikan sa gawas.
- Kung magpuli ug magpalit ug breeder stocks, siguroa nga ang hayop na bakunahan na para sa mga sakit nga pareha sa hog cholera ug swine plaque.
- Gikinahanglan nga mokonsulta permi sa duol nga beterenaryo o sa teknisyan sa munisipyo o sa bisita sa Departamento sa Agrikultura.

Kasagaran nga Sakit sa Baboy

1. Hog Cholera or Swine Fever

Ang baboy masakit gikan sa direct kontak o pagkaon sa dili luto nga bahog, slops o kitchen scraps nga adunay virus.

- Simtomang**
- Hilanat, pagkawala sa gana sa kaon
  - Uhawon, magkurog-kurog ug usahay gasuka
  - Maglisod ug kalibang dayon magkalibanga
  - Inflammation sa mata (conjunctivitis) magmata-muta.
  - Mamula, Lagom-lagom nga kolor sa panit ug dalunggan, abdomen, inner thighs o ikog.
  - Human sa 4-7 ka adlaw sa senyales ang baboy mahimong mamatay.
  - Ang dugay nga sakit (chronic form) mahimong moresulta sa pneumonia o hemorrhagic enteritis o ang duha.

Paglikay ug pagkontrol

- Bakunahan ang mga baboy laban sa mga sakit ginamit ang mga saktong bakuna, isa ka semana sa dili pa lutason o human malutas. Anay ug butakal kada unom ka bulan.
- Idespitsar ang baboy nga nahibaw-an nga adunay sakit.
- Likaye ang paghatag ug hilaw slops o pasa sa mga baboy, kini mao ang kasagaran mohatag ug infection.

2. Swine Desentery

- Senyales**
- Pagkawala sa gana sa kaon
  - Hilanat
  - Rough coat ug pagkaluya
  - Watery feces flecked with mucus or blood
- Paglikay**
- Paimnon ug antibiotics sa duha ka semana kung ang sakit prevalent.
  - Quarantine new arrivals sa usa ka semana ug paimnon ug antibiotics nga adunay taas nga level.

3. Pneumonia-Disease Complex

- Senyales**
- Pag-ubobo, Eye and nasal discharge
  - Paglisod paginhawa
  - Mag kurog-kurog, Pagpaminhod, Pag – atsing

Ang simtomang sa pneumonia kauban sa mga kondisyon:

- **Swine Plaque** – kasagaran complication sa hilanat sa baboy
  - **Enzootic Pneumonia** – impaired growth ug pag-ilis sa bahog sa taas nga panahon ug ang sige nga pag-atake sa gahi nga ubo.
  - **Swine Flu** – Ang pagkahago, hilabina sa bugnaw ug inclement weather, poor drafty environment hinungda sa pagkurog-kurog sa susceptible baboy.
- Paglikay**
- Ayuhon sa pagdumala ug kinahanglan nga mala ug hinlo ug adunay sakto nga balay.
  - Likayan ang pagbutang ug daghan nga baboy sa usa lamang ka pinsa nga diin maghuot sila nga hinungdan sa dali nga pagtakod sa sakit.
  - Hatagan ug hinlo nga tubig, sakto nga bahog, mga feed supplement ug vitamins.

- Treatment** • Walay specific sa pagpanambal sa swine flu, swine plaque ug enzootic pneumonia. Apan antibiotics pareha sa tetracyclines ug sulfas mahimong itambal. Respiratory stimulants ug antiseptics hilabina ang sakto nga pag atiman sa nasakit nga baboy.

Para sa Athrophic Rhinitis, ania ang therapeutic nga approach nga gi rekomendar:

- Sulfamethazine in feeds
- Sulfamethazine in water – 1/3 to ½ gram per gallon.

4. Brucellosis of pigs o Contagious Abortion

Hinungdan: **Brucella suis**

- Sa ikaduha o ikatulo lamang nga bulan pwede nga ang baboy makuhaan sa gimabdos niini
- Ang dili regular nga pagpanguwag sa baboy ug ang pagbalik-balik sa pagpahabal niini.
- Gikan sa pag-kaanak

Senyales

- Aborted fetus
- Small litters o luya nga baktin
- Aduna o walay metritis
- Localazation of agent in joint causes in coordination, paralysis and lameless
- Dili Kinahanglang fatal unless complicated by metritis.

Paglikay

- Taas nga ensidente sa maong sakit nagkinahanglan sa pag-puli sa entire herd and restocking human sa 6-8 ka bulan.
- Gikinahanglan nga adunay estrikto hygienic measures sa babuyan.
- Purchased breeding animal gikan sa certified negative herd.
- Ang pinakapraktikal nga buhaton mao ang pagtesting ug pagbaligya sa baboy kung positibo kay wala may makatagbaw nga tambal niini.

5. Scouring (Diarrhea) o Gastroenteritis Complex

Hinungdan

- Ang pagkadaot sa small intestine tungod sa mga parasites, bacteria, o kalit nga pag-utro sa pagpakaon. Kini hinungdan sa kondisyon o sa daghan nga nagdala sa maong sakit:
- **Dietary Scours** – hinundan sa kalit nga pag-utro sa pagpakaon o dili regular nga pagpakaon.
- **Colibacillosis** – gikan sa hugaw nga suplay sa tubig, pag-ilis sa pagkaon nga hinungdan sa nakuratan nga pagbalanse sa bacteriasa tinai, o stress factors pareha sa paglutas, pagbakuna, o pagbalhin sa lain nga pinsa.
- **TGE** – tungod sa pagtipo sa bag-o nga baboy, ang uban usahay maouy gadala sa virus; ang pagsagol-sagol sa baboy nga lain-lain ug edad.
- **Balantidiosis** – kasagaran dala sa hugaw nga imnonon nga tubig ug sa contaminated forage pareha sa tangkong.
- **Dysentery** – giubanan sa bisan unsa nga klase sa stress pareha sa pag-ilis ug feeds, ug pagpakaon sa pasaw.
- **Gastro-intestinal Parasites** – Ang subra nga bilang sa baboy sa usa ka pinsa, ug kulang nga pagporga.
- **Dehydration** – ang pinakadako nga problema nga kasagaran makapatay nga kaso, gikinahanglan kini nga tambalan dayon pinaagi sa paghatag ug tubig o bisan unsa nga fluid. Ang epektibo nga pagkontrol niini nagadepende sa sakto nga diagnosis o pag-ila sa hinungdan. Kini dili sayon mao nga gikinahanglan nga mokonsulta gayud sa beterenaryo aron mahibaw-an ang sakto nga diagnosis.

➤ **MMA (Mastitis-Metritis-Agalactia syndrome)**

Hinungdan ➤ Ang mastitis o agalactia (kulang o walay gatas) nitunga sa walay specific nga hinungdan. Pwede nga gikan kini sa inpeksyon o stresses pareha sa excitement, lisod nga pagpanganak, digestive trouble of dietary origin ug uban pa nga environmental factor. Metritis is a non-specific inflammation of the uterus and is associated with retained placenta, ang pagkakuha o lisod nga pagpanganak (dystocia).

Senyales ➤ Taas o ubos pa sa normal nga temperatura.

- Paggawas sa reddish brown nga mucus nga adunay sagol nga placental membranes nga mopadugok sa langaw.
- Ang kahumok ug kainiton sa mammary tissue.

- Paglikay** ➤ Tan-awa ang panglawas nga kondisyon sa breeding sows. Pulihi kadtong adunay mga dili maayo nga history.
- Ang sakto nga pagkaon, exercise ug ang kahinlo, ug ang gi disinfect nga pinsa layo ra sa mga disgrasya.
  - Gamay ra nga pagkaon ang gikinahanglan nga ihatag sa anay human manganak.
  - Wad-on ang kakapoy ug uban pa nga mga hinungdan sa udder injuries.

- Pagtambal** ➤ Antibiotic infusion into udder; apply hot compress ug mild antiseptic externally.
- Administer pituitary extract nga adunay oxytocin.
  - Ang metritis tambalan pinaagi sa pagsuksok sa pessaries o antibiotics sa sulod sa uterus o pinaagi sa pag injection og sulfa drugs ug uban pa nga antibiotics.

6. Roundworm Infection

Hinungdan - Large round worm (*Ascaris lumbricoides*)

Senyales - Ang sakto nga pagdumala sa pagkaon sa baboy naga depende sa kadaghanan sa iyang bitok. Hinay kining modako, magniwang, baga nga pagtubo sa buhok nga kasagaran patay ug kulang sa normal nga luster. Usahay isuka sa baboy ang bitok o expel worms in the feces.

Pagtambal - Oral administration sa pagpamura pinaagi sa pagkaon ug sa imnonon nga tubig. Kasagaran nga epektibo ang piperazine dewormers.

7. Kagid

Hinungdan

- Derikta nga kontak sa nasakit nga hayop o sa mga hugaw nga butang ug farm equipment.

Senyales

- Katol-katol mao nang ibag-id nila ang ilang lawas sa dingding sa pinsa. Mopula ang panit ug una dayon sa kadugayan mogahi, mouwat ug mokonot.

Treatment

- Sprehan ang baboy ug insecticidal nga giandam para sa kagid niini. Gikinahanglan nga balik-balikon sa pag-spray aron nga maayo. Apilon usab sa pray ang pinsa aron nga mangamatay ang nakatago nga cracks ug crevices.

INPUTS IN PRODUCTION

A. BACKYARD OPERATION

1. INVESTMENTS

- a. Usa ka pinsa nga adunay semento nga salog.
- b. Purchase of seed stock or foundation animal.

2. OPERATION EXPENSES

- a. Feeds
- b. Veterenary medicines, vaccines, feed supplements
- c. Livestock insurance

B. COMMERCIAL OR LARGE-SCALE OPERATION

1. FIXED INVESTMENTS

- a. Hog Houses
  - Farrowing house/stall
  - Gilt/Dry/Gestating house
  - Boar house (may be omitted if A.1. is to be used)
  - Weanling House
  - Growing/Fattening house
  - Isolation house
- b. Equipment
  - Water pump. Electrical connections
  - Hammherwill, Feed mixer
  - Hog scale-portable units or tape measure
  - Other farm tools
  - Spade and spading fork
  - Wheel barrow and rake

2. PURCHASE OF STOCK

- a. Gilts/Sows
- b. Boars

3. OPERATING EXPENSES

- a. Hog Feeds
- b. Veterinary medicines, drugs, vaccines, feed supplements
- c. Labor
- d. Repair and maintenance of buildings
- e. Maintenance of Machinery and Equipment